

18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten motivoiminen työllistymiseen

Camilla Grönholm & Krista Kuosmanen

2023 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten motivoiminen työllistymiseen

Camilla Grönholm Krista Kuosmanen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2023

Camilla Grönholm, Krista Kuosmanen

18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten motivoiminen työllistymiseen

Vuosi

2023

Sivumäärä

37

Nuorten aikuisten työllistäminen on tärkeää inhimillisyyden ja kansantalouden näkökulmasta. Nuorten aikuisten työllistymisellä ja työllistymiseen motivoimisella on myös olennainen tehtävä syrjäytymisen ehkäisemissä. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistämistä edistämistä palvelut. Tavoitteena oli kehittää PDF-muodossa käyttäjäystävällinen opas nuorten aikuisten motivoimisesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palveluiden työntekijöille sekä edistää Espoon kaupungin työttömien nuorten aikuisten työllistymistä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, tuottaa ja arvioida opas nuorten aikuisten työllistymisen tueksi Espooseen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palveluiden työntekijöille. Oppaasta tehtiin yhteistyökumppanin toiveesta myös tulostettava versio. Viitekehystenä toimivat aiemmat tutkimukset ja artikkelit aiheesta.

Opinnäytetyö oli laadullinen ja tutkimuksellinen kehittämistyö. Oppaan kehittämisen perustana sovellettiin kirjallisuuskatsauksen menetelmää ja tehtiin tiedonhaku. Tutkimuskysymyksenä oli: Mitkä tekijät vaikuttavat 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymiseen motiivoinnissa? Kirjallisuuskatsaukseen valittiin monia eri aineistoja, kuten artikkeleita ja erilaisia tutkimustuloksia.

Tämän opinnäytetyön tuloksena tuotettiin opas Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistämistä edistävien palveluiden työntekijöille. Oppaan tavoitteena oli olla käyttäjäystävällinen, helppokäyttöinen ja saavutettava. Oppaan arviointi perustui työntekijöiltä saatuun kirjalliseen palautteeseen. Opas todettiin työntekijöiltä saadun palautteen perusteella käyttäjäystävälliseksi, helppokäyttöiseksi ja saavutettavaksi. Opinnäytetyön toista tavoitetta työllistymisen edistämistä on tässä vaiheessa vaikea arvioida, mutta tiedon lisääminen motivoimisesta voidaan nähdä edistävän tulevaisuudessa myös työllistymistä. Kehittämisehdotuksina oppaan voisi toteuttaa työntekijöiden haastatteluiden pohjalta vielä käyttäjälähtöisemmän sisällön tuottamiseksi. Jatkotutkimuksen aiheena voisi haastatella motivoimisesta myös nuoria aikuisia työttömiä tai jo työllistyneitä entisiä asiakkaita.

Camilla Grönholm, Krista Kuosmanen

Motivating young adults aged 18-29 to seek employment

Year 2023

Pages

37

Employing young adults is important from both a human and national economic perspective. Motivating young adults to seek employment also plays a crucial role in preventing social exclusion. The thesis was commissioned by Espoo Adult Social Work's employment promotion and social rehabilitation unit for clients under 30 years of age. The goal was to develop a user-friendly guide in PDF format about motivating young adults for the staff of Espoo Adult Social Work, as well as to promote the employment of unemployed young adults in the city of Espoo.

The purpose of the thesis was to design, produce, and evaluate a guide to support the employment of young adults in Espoo Adult Social Work. A printable version of the guide was also made at the partner's request. The framework was based on previous research and articles on the subject.

The thesis was a qualitative and a research-based developmental work. The development of the guide was based on the method of literature review and information retrieval. the research question was: What factors influence the employment motivation of young adults aged 18-29? Many different materials were selected for the literature review, including articles.

As a result of this thesis, a guide was produced for the staff of Espoo Adult Social Work. The aim of the guide was to be user-friendly, easy to use, and accessible. The evaluation of the guide was based on written feedback from the staff. Based on the feedback received from the staff, the guide was considered user-friendly, easy-to-use, and accessible. At this stage, it is difficult to evaluate the thesis's second goal of promoting employment but increasing knowledge about motivation can be seen to promote employment in the future as well. Suggestions for further development include making the guide more user-oriented based on staff interviews. Future research could involve interviewing young unemployed adults or former clients who are now employed about motivation.

Keywords: young adults, employment, motivation, unemployment, social exclusion, involvement

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön työelämäkumppani	7
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	8
4	Nuorten aikuisten työttömyys	8
5	Motivaatio	9
5.1	Motivaation tutkiminen.....	10
5.2	Sisäinen ja ulkoinen motivaatio.....	11
6	Työttömien motivointiin vaikuttajat tekijät	12
6.1	Mielenterveys	13
6.2	Osallisuus	16
7	Nuorten aikuisten syrjäytyminen ja sosiaalinen kuntoutus	17
8	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	19
8.1	Pienimuotoinen kirjallisuuskatsaus.....	19
8.2	Tutkimuskysymys ja aineisto	20
8.3	Aineiston käsittely ja tulosten tarkastelu	21
8.4	Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineistohaku	21
9	Opinnäytetyön toteutus	23
9.1	Oppaan kokoaminen	24
9.2	Oppaan arviointi.....	25
10	Pohdintaa	27
10.1	Opinnäytetyön tulosten tarkastelu	27
10.2	Opinnäytetyön eettisyys	29
10.3	Opinnäytetyön luotettavuus	29
10.4	Jatkotutkimusideat	30
	Lähteet	32
	Kuvat.....	35
	Taulukot.....	35
	Liitteet	36

1 Johdanto

Nuoret henkilöt jäävät usein työttömiksi siirtymävaiheessa; koulusta ja opinnoista töihin siirtyminen ei onnistu enää niin luontevasti ilman työpaikkoja täytyy etsiä ja odottaa. Oletus siitä, että töihin pääsee suoraan valmistumisen jälkeen, ei aina päde. Työttömyyden syyt liittyvät taloudellisiin rakenteisiin. Suomessa kehitetään nuorten aktivointijärjestelmää, jossa nuoria kannustetaan esimerkiksi työkokeiluihin. Töihin hakeutuminen on hyväksi niin henkilölle kuin yhteiskunnallekin. (Lähteenmaa 2022.)

Tämä opinnäytetyö on muodoltaan laadullinen ja toiminnallinen opinnäytetyö, joka on tehty kehittämismuotoisesti. Sen tarkoituksena on selvittää, millaiset tekijät motivoivat nuoria aikuisia työllistymään ja luoda siitä opas. Tavoitteena oli luoda PDF-muodossa materiaalia liittyen nuorten aikuisten motivoimiseen Espooseen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palveluiden työntekijöille ja tämän myötä helpottaa sekä kehittää Espoon kaupungin työttömien nuorten aikuisten työllistymistä. Molemmat kohderyhmät siis hyötyvät oppaasta. Materiaalin tulisi olla sellainen, joka toimii myös tulostettavana versiona. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävät palvelut. Asiakkaana ovat alle 30-vuotiaat. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palveluiden työntekijät toivoivat itse opasta helpottamaan heidän ja asiakkaiden työskentelyä.

Vuonna 2019 toteutettiin kyselytutkimus, jossa kartoitettiin, mitä ansiotyön ulottuvuudet merkitsevät suomalaisille henkilökohtaisesti. On huomioitava, että vastaajat olivat 18-70-vuotiaita. Tärkeimmäksi merkitykseksi nousi raha. 65 % kyselyyn vastanneista ilmoitti työn tarvoittavan sitä, että yksilö kykenee rahoittamaan muita aktiviteetteja. 47 % vastaajista ilmoitti, että työ on keino saada toimeentuloa. Ensimmäiset neljä tekijää, jotka tekevät työnteosta merkittävää, ovat raha, yhteiskunnallinen velvollisuus, itsensä kehittäminen sekä yhteisöllisyys. Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että työ on yhteiskunnallinen velvollisuus. Reilu puolet vastaajista kokivat, että työ merkitsee heille oman osaamisen kartuttamista sekä ammatillista kehittymistä. Suomalaisten keskuudessa ei kuitenkaan havaittu, että status on sinänsä merkityksellinen tekijä; 35 % vastaajista ei välitä työn kautta saavuttamasta statuksesta. Melkein puolet vastaajista kokivat, että työstä merkityksellistä tekee töissä solmitut ystävyysuhteet. (Haavisto 2019, 2-3, 6.)

Valitsimme kyseisen aiheen, sillä olemme kiinnostuneita niin aikuissosiaalityöstä kuin myös työllisyyden edistämisestä. Koimme tärkeäksi selvittää, mitkä tekijät motivoivat nuoria

aikuisia hakeutumaan töihin ja miten motivaatiota voi vahvistaa. Koimme myös, että opas voi helpottaa niin työntekijöitä kuin asiakkaitakin, kun kyse on motivaation löytämisestä työnhaakuun tai jatko-opiskeluihin. Meille oli tärkeää, että opinnäytetyömme helpottaa molempien osapuolien työskentelyä asetettuja tavoitteita kohti. Tämän opinnäytetyön viitekehys perustuu käsitteisiin motivaatio, työllistyminen, osallisuus ja nuori aikuinen.

2 Opinnäytetyön työelämäkumppani

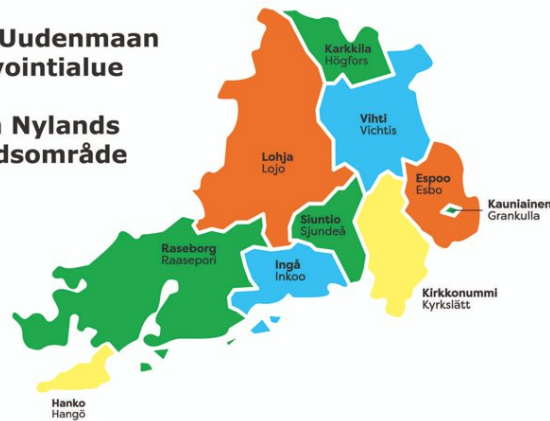
Opinnäytetyön työelämäkumppanina toimi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävät palvelut. Asiakasryhmänä ovat työllisyyden edistämisen ja sosiaalisen kuntoutuksen alle 30-vuotiaat asiakkaat, joilla on tarpeita opiskelu- tai työllistymiseen liittyvien asioiden ja työkyvyn selvittämiseen. Useilla asiakkaista on jokin este työllistymiselle sekä tulevaisuuteen liittyvää näköalattomuutta. Heillä ei saa olla akuuttia kriisitilannetta, joka estää työskentelyn. (Kämäri 2021.)

Opinnäytetyössämme toteutettu opas on tarkoitettu työllisyysohjaajien hyödyntämäksi. Työllisyysohjaajan tehtäviin kuuluu asiakkaan työllisyyden edistäminen, eli usein työllisyyden esteiden selvittämistä tai poistamista yhdessä asiakkaan, että hänen verkostojensa kanssa. Menetelminä käytetään esimerkiksi motivoivaa keskustelua, verkostoyhteistyötä sekä palvelutarpeen arviointia. (Kämäri 2021.)

Työllistymistä edistävät palvelut siirtyivät juuri Espoon kaupungin alaisuudesta Länsi-Uudenmaan työllistymistä edistäviin palveluihin. Palveluihin sisältyy yhdeksän erilaista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua, jotka ovat keskitettynä samaan yksikköön. Palveluissa tuetaan asiakkaita, jotta he pystyvät ratkaisemaan terveyden ja hyvinvoinnin alueilla sijaitsevia työllistymisen esteitä. (Länsi-Uudenmaan työllistymistä edistävät palvelut 2023.) Kuten alla olevasta kuvasta (Kuva 1) näkyy Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueeseen kuuluvat Espoo, Kirkkonummi, Siuntio, Vihti, Karkkila, Lohja, Inkoo, Raasepori ja Hanko.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Västra Nylands välfärdsområde

Kuva 1: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Koimme opinnäytetyön aiheen tärkeäksi, sillä hakeuduimme toteuttamaan opinnäytetyötä juuri työllisyyspalveluihin. Meitä kiinnosti työttömyys ilmiönä ja koimme sen yhteiskunnallisesti tärkeäksi aiheeksi. Se on aiheena myös ajankohtainen. Toive oppaasta tuli suoraan toimeksiantajalta, joten oppaalle nähtiin olevan tarvetta.

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, tuottaa ja arvioida opas nuorten aikuisten työllistymisen tueksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aikuissosiaalityöhön. Tavoitteena oli

1. luoda PDF-muodossa materiaalia liittyen nuorten aikuisten motivoimiseen Espooseen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palveluiden työntekijöille
2. helpottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymispalvelujen työttömien nuorten aikuisten työllistymistä,
3. kehittää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymispalvelujen työttömien nuorten aikuisten työllistymistä.

Materiaalin tulisi olla sellainen, joka toimii myös tulostettavana versiona. Molemmat kohderyhmät siis hyötyvät oppaasta.

4 Nuorten aikuisten työttömyys

Nuoret aikuiset, eli 18-29-vuotiaat ovat vaarassa joutua työelämän ulkopuolelle, sillä kuvailevan tilastoanalyysin mukaan 2000-luvulla 20-24-vuotiaat miehet ovat alenevan

työllisyysasteen trendissä eli työllisten osuus saman ikäisistä. Naisilla ei ollut nähtävissä kyseistä trendiä. Miehistä koulun käyneitä oli vähemmän töissä verrattuna naisiin. Nuorten ja nuorten aikuisten työmarkkina-asema on heikentynyt ja se näkyy myös palkoissa. 20-24-vuotiaat ovat 5 vuotta vanhempia ikäryhmiä enemmän ammattiin luokittelemattomia työnhakijoita, jolloin he jäävät autonomiassa vanhempia ikäryhmiä jälkeen. (Alatalo, Mähönen & Räisänen 2017, 20-24.)

Varsinkin nuorten miesten tilanne työmarkkinoilla on ollut heikoilla, sillä heidän työttömyytensä on kasvussa ja koulutus on heikompi verrattuna naisiin. Nuorten työttömyys oli kääntynyt laskuun, mutta pitkäaikaistyöttömiä on entistä enemmän. Suurin osa 20-29-vuotiaista on saanut keskiasteen koulutuksen. Korkeakoulutetut keskellä koulutusta eivät näy työttöminä työnvälitystilastossa. Työn, koulutuksen ja asevelvollisuutta suorittavien ulkopuolella olevia nuoria kuvaa NEET-niminen indikaattori, jonka mukaan heidän osuutensa on kasvanut voimakkaasti pois lukien 15-19-vuotiaat. Varsinkin miesten NEET-osuus 20-24-vuotiaista on kasvanut, tätä selittää miesten heikompi koulutus verrattuna naisiin. Ratkaisu nuorten aikuisten työllisyysongelmaan on entistä parempi ja nuoret huomioivampi koulutus- ja työvoimapolitiikka. Nuorten aikuisten syrjäytymiseen olisi meistä hyvä puuttua jo varhaisessa vaiheessa. (Alatalo, Mähönen & Räisänen 2017, 20-24.)

Vuodesta 2008 lähtien nuorilla aikuisilla työllisyysaste oli laskenut. 25-29-vuotiailla työllisyys-trendi on selkeästi aleneva. Myös ikäryhmillä 20-24-vuotiailla oli ainakin kolme vuotta ollut aleneva työllisyystrendi. Poikkeuksena olivat 25-29-vuotiaat, joiden työllisyystrendi oli pysynyt muutamia prosenttiyksilöitä korkeammalla vuoteen 2015 verrattuna, jolloin työllisyysaste oli vähän yli 70 %. Sukupuolten välillä oli eroja esimerkiksi 20-24-vuotiailla naisten osuuden ollessa suurempi kuin miesten. Naiset osallistuvat myös tutkintoihin tai kurssimuotoisiin koulutuksiin miehiä useammin, erityisesti 20-24-vuotiailla naisten osuus on merkittävästi suurempi, kymmenen prosenttiyksikköä, verrattuna miehiin. 25-29-vuotiailla sukupuolten väliset erot eivät olleet olennaisia. (Alatalo, Mähönen & Räisänen 2017, 6-7.)

Opinnäytetyössämme käsittelemme motivaatiota ja sen tutkimista, sillä nämä asiat vaikuttavat olennaisesti nuorten aikuisten työllistymiseen ja jatkopolkujen pohtimiseen. Työllisyys-trendit ovat laskussa, joten motivaatiota tarvitaan tilanteen parantamiseen.

5 Motivaatio

Ihmisten omat henkilökohtaiset tavoitteet eroavat toisistaan. Tämä selittyy niin ympäristö- kuin perintötekijöilläkin. Nämä kaksi tekijää eivät poissulje toisiaan, vaan ovat aina läsnä. Niiden vuorovaikutussuhde voi kuitenkin vaihdella. Käyttäytymisgenetiikkaa käytetään, kun halutaan tutkia, kuinka paljon ihmisen motivationaalinen suuntautuminen riippuu esimerkiksi

jaetusta kulttuurista, ympäristöstä ja geeneistä. Kulttuurin normit voivat määrittää ihmisen tavoitteita, vaikka psykologisista ominaisuuksista ihmisen oma ajatus vapaasta tahdosta ja omasta valinnanvapaudesta voi myös toimia määrittäjänä. Käyttäytymisgeneettinen tutkimus voi vastata jossain määrin kysymykseen siitä, kuinka pitkälle ihmisen oma valinta vaikuttaa valitsemiin tavoitteisiin. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Oppaassamme on aihepiirejä, jotka liittyvät motivoitumiseen jollakin tavalla. Näillä pyritään saamaan aikaan keskustelua, joka voi motivoida asiakasta työllistymään tai miettimään muita jatkopolkua. Ihmisten omat tavoitteet eroavat toisistaan, joten on tärkeää löytää, mikä motivoi ketäkin.

5.1 Motivaation tutkiminen

Ympäristön vaikutus motivaatioon ja tavoitteisiin jakautuu kahteen pääosaan, jotka ovat jaetut ympäristötekijät ja yksilölliset ympäristötekijät. Jaetussa ympäristössä sijaitsevat samassa perheessä olevat kasvuympäristö sekä yhdistävät kokemukset. Yksilölliseen ympäristöön kuuluu tekijät, joita ei voida selittää jaetulla ympäristöllä tai perimällä, kuten yksilön omat kokemukset. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Perimän osuutta tavoitteiden suhteen on tutkittu esimerkiksi saksalaisilla 22-69-vuotiailla kaksoosilla. Suomessa on tutkittu itseraportoituja tavoitteita suomalaisilla nuorilla aikuisilla sekä vanhemmilla naisilla. Tutkimustuloksia aiheesta ei siis hirveästi ole. Näiden tutkimusten mukaan geeniperimä selitti noin 25-50 prosenttia tavoitteiden yksilöiden välisestä vaihtelusta. Geneettisten tekijöiden merkitys vaihteli eri tavoitteiden kohdalla. Omaan perheeseen sekä ystävyys-suhteisiin liittyvissä tavoitteissa geeneillä oli suuri merkitys niin nuorilla aikuisilla kuin vanhemmilla naisilla. Muihin sukulaissuhteisiin ja toisten auttamiseen liittyvissä tavoitteissa jaetulla ympäristöllä oli suurempi merkitys, kuin geeneillä. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Elämän aikana perimän osuus voi muuttua. Nuorilla aikuisilla terveyteen liittyvissä asioissa yksilölliseen ympäristöön liittyvillä tekijöillä oli geenejä suurempi vaikutus. Geneettinen vaikutus saksalaisilla aikuisilla ja suomalaisilla nuorilla aikuisilla näkyi monissa eri sosiaalisissa ja yhteisöllisissä tavoitteissa. Geenien vaikutus tavoitteiden valitsemiseen voi näkyä esimerkiksi ihmisen tapana reagoida ympäristöönsä. Geenien ja ympäristön yhteistyö ilmenee niin, että yksilö ikään kuin perii sellaisen ympäristön ja geenit, jotka vastaavat toisiaan. Esimerkiksi luovalla lapsella on yleensä luovat vanhemmat, jolloin perimä sekä kasvuympäristö tukevat luovuutta. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Motivaatioita voidaan arvioida henkilökohtaisten tavoitteiden menetelmällä. Menetelmässä tutkittava tekee listan omista tavoitteistaan, joka mahdollistaa yksilöllisen näkökulman. Sen jälkeen tutkittava tekee tavoitteen, joka liittyy esimerkiksi työhön. Tavoitteiden tuottamisen

jälkeen tavoitteita arvioidaan eri ulottuvuuksien avulla. Tutkittava arvioi tavoitteitaan eri asioiden suhteen. Yleisimpiä ulottuvuuksia ovat esimerkiksi tärkeys, sitoutuminen, sosiaalinen tuki, tavoitteesta aiheutuva stressi sekä tavoitteen saavuttamisen vaikeus. Tutkittava arvioi käyttäen apunaan Likert-asteikkoa, jossa arviointinumero 1 tarkoittaa ei lainkaan, arviointinumero 7 tarkoittaa erittäin paljon. Arvioitsija pisteyttää arviot. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Työmotivaation syntymiseen vaikuttaa useat eri tekijät. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi työn tekijän ominaisuudet, yhteiskunnalliset tekijät sekä itse työn ominaispiirteet. Henkilön tärkeitä ominaisuuksia työmotivaation näkökulmasta ovat esimerkiksi asenne työtä kohtaan, henkilökohtaiset mielenkiinnon kohteet, hyvä itseluottamus, hyvä käsitys omasta ammatillisuudesta, tunneäly ja halu kehittyä. Henkilön elämänvaiheella on myös vaikutusta työmotivaatioon. (Sinokki 2017.)

Ihmisen motivaatiota selittää myös Edward L. Decin ja Richard M. Ryanin kehittämä itsemääräämisteoria. Se on yksitutkituimmista motivaatioon liittyvistä teorioista. He määrittelevät motiivin siten, että yksilöiden erot eivät näy ainoastaan kiinnostuksen kohteissa vaan myös siinä, minkä takia he ovat motivoituneita tekemään töitä asian eteen. Toiset saattavat esimerkiksi opiskella paljon, jotta saavat hyviä arvosanoja ja toiset opiskelevat siksi, koska haluavat oppia. Heidän motiivinsa siis eroavat toisistaan. Teorian mukaan ihminen on luonnostaan itseohjautuva, aktiivinen ja motivoituva. Teorian perusteella yksilö kasvaa ja kehittyy sosiaalisen ympäristön kanssa vuorovaikutuksessa. Ympäristö voi niin tukea kuin ehkäistäkin kasvua ja kehitystä, minkä vuoksi sillä on suuri vaikutus yksilön motivoitumiseen. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

5.2 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Teoriassa motivaatio jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan yksilön motivoitumista tehdä jotain, koska toiminta on kiinnostavaa ja tuottaa mielihyvää. Sisäinen motivaatio on merkittävä oppimisen kannalta. Se edistää myönteisten tunteiden oppimista ja luovuutta. Olennaista on se, että kyseistä toimintaa ei ohjaa jokin ulkoinen palkinto, vaan palkinto voi jopa heikentää sisäistä motivaatiota. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Ulkoisella motivaatiolla tarkoitetaan tilannetta, jossa yksilö pyrkii tavoitteeseen jonkin ulkoisen palkkion, syyllisyyden tunteen tai muiden ihmisten vaatimusten takia. Ulkoinen motivaatio ei ole ideaali tilanne tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Se monesti johtaa tavoitteesta luopumiseen, kun yksilö kohtaa vastoinkäymisiä. Se voi myös heikentää hyvinvointia. Ihmiset monesti pyrkivät sellaisiin tavoitteisiin, joihin ei ole sisäisesti motivoitunut. Tämä voi johtua esimerkiksi yhteiskunnasta, jossa vaaditaan kouluttautumista ja perheen perustamista. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Teoriassa määritellään yksilön pyrkimistä sisäistämään sosiaalisesti hyväksytyt tavat, säännöt ja arvostukset osaksi omia henkilökohtaisia arvoja. Näin yksilö voi kokea omassa toiminnassaan itseohjautuvuutta. Ryan ja Deci kuvaavat tätä prosessia ulkoisten motiivien vaiheittain tapahtuvaksi sisäistymiseksi. Yksilö ei kuitenkaan välttämättä sisäistä jotain toimintaa ollenkaan, toisiin toimintoihin yksilöllä voi puolestaan olla osittain sisäistynyt motiivi. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Motiiveja voidaan kuvata eräänlaisena janana; toisessa päässä sijaitsevat täysin ulkoa säädellyt motiivit. Tällaiset motiivit eivät ole sisäistyneet lainkaan ja yksilö toimii muiden tai tilanteiden asettamien vaatimusten vuoksi, kuten esimerkiksi välttääkseen jonkin rangaistuksen. Tällainen toiminta voi sisäistyä niin, että yksilö kiinnostuu toiminnasta välttääkseen negatiivisia tunteita. Tällöin puhutaan sisään kääntyneestä ulkoisesta säätelystä. Tällaisista tunteista johtuva toiminta voi kuitenkin heikentää hyvinvointia. Näitä motivaatiotyyppisiä kuvataan kontrolloiduksi motivaatioksi. (Salmela-Aro & Nurmi 2017.)

Ulkoiset motiivit voivat kuitenkin sisäistyä siten, että niiden arvo havaitaan ja hyväksytään. Tällöin puhutaan kiinnittyneestä säätelystä. Tässä tilanteessa ympäristön säätelemät tavoitteet nähdään tärkeänä. Janan toisessa sijaitsevat täysin sisäiset, keskeisesti yksilön minäkuvaan liittyvät motiivit. Sitä lähellä on ulkoinen motiivi, jossa on integroitu säätely, eli yksilö on tehnyt tavoitteista ja toiminnoista osaa omia tavoitteitaan, mikä tekee toiminnasta tai tavoitteesta yksilölle tärkeän. Integroitu säätely auttaa yksilöä näkemään vaivaa tavoitteen saavuttamisen suhteen, vaikka se ei tuottaisi aina mielihyvää. Ulkoinen motivaatio voi muuttua sisäiseksi motivaatioksi silloin, kun yksilö samaistuu motiiveihin. Kiinnitettyä, integroitunutta ja täysin sisäistettyä säätelyä kutsutaan autonomiseksi motivaatioksi, sillä tällaisissa tilanteissa motivaatio on itseohjautunutta. (Salmela-Aro & Nurmi 2017, Ulkoisen motivaation sisäistyminen.)

Oppaassa tuotiin esille sisäisten ja ulkoisten motiivien merkitys työnhaussa. On tärkeää tuoda ilmi se, että sisäiset motiivit vaikuttavat työnhakuun ja täten olisi hyvä saada asiakas pohtimaan niitä, jotta voisi hyödyntää etenkin sisäisiä motiivejaan työnhaussa. Koimme tärkeäksi tuoda ilmi sen, että ulkoinen motivaatio voi heikentää hyvinvointia ja tämän takia olisi tärkeä miettiä sisäisiä motivaatiotekijöitä.

6 Työttömien motivointiin vaikuttajat tekijät

Tunteilla on merkitys motivoimisen näkökulmasta. Järki ja tunteet yhdessä voivat mahdollistaa onnistumisia. Kielteisten tunteiden avulla voidaan selviytyä hankalista tilanteista, positiiviset tunteet suuntaavat tutkivaa toimintaa. On havaittu, että kun asiakas on tunnetasolla sioutunut tavoittelemaansa ammattiin. Pelko on joskus läsnä pitkäaikaistyöttömien

työnhakuprosessissa. Työntekijän on hyvä suhtautua pelkoon tai muihin negatiivisiin tunteisiin vakavasti. Pelkoa kokeva asiakas motivoituu, kun keskustelut koskevat hänelle tärkeitä toimintoja. Turvallisuuden tunne ja hyväksytyksi tulemisen kokemus edistävät motivoitumista. (Kuvaja 20122, 120.)

Työntekijänkin tulee olla motivoitunut työhönsä ja uskoa omaan toimintaansa sekä siitä syntyviin mahdollisuuksiin. Luotto omaan työhön kasvaa sitä myötä, kun työntekijä saa myönteisiä kokemuksia liittyen työnsä vaikuttavuuteen. Työmotivaation laskuun voi vaikuttaa epärealistiset tulostavoitteet ja työpaikkojen ristiriidat. Työmotivaation lasku näkyy asiakastyössä esimerkiksi tapaamisten määrässä sekä asiakkaan tilanteeseen paneutumisessa. (Kuvaja 2011, 122.)

Osaksi motivointia on hyvä muodostaa työnhaun esteiden käsittely. Sen tavoitteena on vahvistaa asiakkaan psyykkisiä työnhakuvalmiuksia. Esteet voivat olla esimerkiksi elämäntilanteeseen tai sosiaalisiin tekijöihin liittyviä. Esteitä on kahdenlaisia, objektiivisesti todennettavissa olevia ja subjektiivisesti koettuja. Todennettavia esteitä ovat esimerkiksi diagnosoidut sairaudet. Koettuja esteitä ei voida todentaa, eli esimerkiksi koettu sairaus voi olla subjektiivisesti koettu työnhaun este. Subjektiivisesti koettuihin esteisiin paneudutaan dialogisen vuorovaikutussuhteen kautta. Työntekijän täytyy osata erottaa tosiasialliseksi katsottavat esteet ja asiakkaan omat esteet. Subjektiivisesti koettu este voi estää motivoitumista. (Kuvaja 2011, 124-125.)

Opinnäytetyömme kannalta työttömien motivointiin vaikuttavat tekijät nähtiin tärkeäksi. Oppaamme avulla asiakas pääsee käsittelemään mahdollisia työnhakuun liittyviä esteitä työntekijän kanssa luottamuksellisesti. Työntekijän on hyvä tietää motivointiin liittyviä teorioita, jotta voi hyödyntää opasta parhaansa mukaan.

6.1 Mielenterveys

Työttömyysuhanalaisten nuorten ja aikuisten oppimisen vaikeudet, rinnakkaiset mielenterveyden ongelmat, opiskelu ja hyvinvointi -tutkimuksen mukaan oppimisvaikeuksia on noin yhdellä kymmenesosalla suomalaisista. Sen määritelmänä on, että vaikeus ei johdu kouluopetuksen riittämättömyydestä, muista sairauksista tai tietojenkäsittelyn heikkoudesta. Se vaikuttaa heikentävästi akateemisiin perustaitoihin esimerkiksi lukemiseen, kirjoittamiseen ja matematiikan taitoihin. Niitä voi olla kapea- tai laaja-alaisia. Kapea-alaisia oppimisvaikeuksia voivat olla esimerkiksi lukivaikeus, kun taas laaja-alaiset vaikeuttavat oppimista merkittävästi ja voivat vaikeuttaa selviytymistä koulussa tai työelämässä. Oppimisvaikeudet voivat haastaa nuoruuden kouluasuorutumisen lisäksi jatko-opintoja ja työelämää. Kehitykselliset oppimisvaikeudet ja mielenterveysongelmat kulkevat usein yhdessä, sillä oppimisvaikeuksia kokevilla on enemmän mielenterveysongelmia suhteessa muihin. Ne voivat lisätä riskiä mielenterveysongelmiin, ahdistushäiriölle ja itsetunnon ongelmille (Francis ym. 2019, Eloranta ym. 2021;

Stenberg, Parkkila, Nukari & Poutiainen 2022). Oppimisvaikeudet ja mielenterveysongelmat yhdessä voivat vaikeuttaa työelämään pääsemistä ja siellä pysymistä (Virtanen ym. 2020; Stenberg, Parkkila, Nukari & Poutiainen 2022).

Tutkimukseen vastanneiden iän keskiarvo oli 22-vuotias. Vastanneet olivat 2014-2017 vuosina työttömiä tai työuhanalaisia nuoria tai aikuisia NUTTU - nuoret tuella työelämään -hankkeeseen hakeutuneita ja haastatteluun vastanneita. Tutkimuksen tuloksissa oppimisvaikeudesta ja mielenterveysongelmista kertoneet kyselyyn vastanneet olivat olleet pelkästään oppimisvaikeuksia kokevia useammin yli vuoden työttöminä, raportoineet enemmän keskeytyksiä toisen asteen opinnoissa, vaikeuksia ala-asteella oppimisessa, saaneet useammin hoitoa mielenterveyteen liittyen, enemmän uniongelmia, huumeiden käyttökokemuksia ja pitkäaikaistyöttömyyttä. Yli 70 prosenttia kaikista vastanneista raportoi olleensa koulussa kiusattu. Joka viides vastanneista raportoi, ettei ollut saanut tukitoimia peruskoulussa. Toisen asteen keskeytyksien riski ja lukumäärä erosi oppimisvaikeuksia ja mielenterveysongelmia raportoivien ja pelkästään oppimisvaikeuksia raportoivien kanssa siten, että ensimmäiseksi mainituilla oli suurempi osuus riskissä ja lukumäärässä verrattuna toiseksi mainittuun. Tyytyväisyys elämään oli pelkästään oppimisvaikeuksia raportoivilla korkeampi verrattuna molempia raportoineisiin. (Stenberg, Parkkila, Nukari & Poutiainen 2022.)

Sosioekonominen perhetausta vaikuttaa Kelan mielenterveysperusteiseen kuntoutukseen osallistumiseen sekä toisen että korkea-asteenopiskelijoilla. Ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneista toisen asteen opiskelijoista useampi osallistui kuntoutukseen verrattuna korkea-asteelle. Sukupuolieroja miesten ja naisten välillä ei ollut, sillä tulokset olivat samansuuntaisia kummassakin vastaajaryhmässä. Alimmassa tuloluokassa oli yli kaksinkertaisesti enemmän kuntoutukseen osallistuneita verrattuna ylimpään tuloluokkaan. Vanhemman koulutus vaikutti eroihin, sillä perusasteen käyneiden vanhempien lapset osallistuivat korkeakoulutettujen vanhempien lapsia useammin kuntoutukseen. Samalla tavoin vaikutti tulokseen toisen vanhemman työelämän ulkopuolelle oleminen verrattuna kummankin olevan työelämässä tai opiskele-massa. Korkea-asteella opiskelevilla Kelan mielenterveysperusteiseen koulutuksena toteutettuun ammatilliseen kuntoutukseen oli harvinaisempaa kuin toisella asteella opiskelevilla. Kuntoutuspsykoterapiaan osallistumiseen liittyivät sosioekonominen perhetaustan lisäksi koulutus, sillä lukiolaisilla psykoterapiaan osallistuminen oli useampaa kuin ammatillisissa oppilaitoksissa. Vanhempien kouluttautuminen vaikutti lievästi enemmän korkea-asteen käyneiden vanhempien lapsilla verrattuna keskiasteen koulutukseen, mutta ei useammin kuin perusasteen käyneiden lapset. Ylimpään tuloluokkaan kuuluvat osallistuivat useammin kuin matalampiin tuloluokkiin kuuluvat. Korkea-asteella opiskelevat osallistuivat psykoterapiaan useammin kuin toisella asteella opiskelevat. Kumpaankin kuntoutukseen vaikuttivat perheen sosioekonomiset taustat. (Parkkinen, Rinne, Korkeamäki, Parkkila, Vaalasaranta & Poutiainen 2022.)

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tarjoavat avopalvelua aikuisille mielenterveys- ja päihdeasiakkaille matalalla kynnyksellä kaikille hyvinvointialueella asukkaille avointa ja maksutonta ohjausta, neuvontaa sekä hoidontarpeen arviointia, tarvittavia tutkimuksia, perustason hoitoa ja kuntoutusta. Palvelut toimivat ilman lähetettä ja niiden tarkoituksena on lisätä mielen hyvinvointia, vahvistaa mielenterveyttä sekä päihteen käytön hallintaa sekä vähentää mielenterveysongelmien ja päihteen aiheuttamia haittoja. Palvelut myös vahvistavat arjen toimintakykyä esimerkiksi työssä tai opiskelussa. Avopalvelun tarkoituksena on myös ennaltaehkäistä mielenterveys- ja päihdeongelmia ennaltaehkäisevällä työllä, jota tehdään yhdessä esimerkiksi asiakkaan ja järjestöjen kanssa. Ennaltaehkäisevää työtä on esimerkiksi työttömien terveystarkastukset ja mielenhyvinvointia tukevat ryhmät ja tapahtumat. (Länsi-Uusimaa 2023.)

Minäpystyvyys tarkoittaa elämänkulusta selviytymistä, kun ihminen luottaa omiin kykyihinsä. Mielenterveydenongelmat esimerkiksi masennus voi sekä heikentää että vahvistaa nuoren omaa kokemusta toimijana ja siitä selviäminen vahvistaa minäpystyvyyttä. Masennus voi heikentää itsetuntoa, vaikeuttaa ihmissuhteiden solmimista ja omaa jaksamista poistua kotoa. Minäpystyvyydestä vaihtelee elämänkulun käännekohdissa nuorilla. Minäpystyvyys voi vaikuttaa vahvistaen toimijuuden tunteen onnistumisen kokemuksilla, innostumisella, itsensä voittamisella ja selviytymisellä. Yllättäviä elämänkulun tapahtumia, jotka vaativat selviytymistä, voivat olla muun muassa nuoren itsensä tai läheisensä sairastuminen, onnettomuudet, kuolemantapaukset ja muutokset ihmissuhteissa. Nuorten mukaan oma suhtautuminen ja asennoituminen tilanteeseen vaikuttaa yllättävistä elämäntilanteista selviytymiseen. Elämänkulun tapahtumat voivat sekä heikentää, että vahvistaa nuoren kokemusta toimijana. Elämänkohdat voivat myös olla voimaannuttavia esimerkiksi itsensä voittaminen osallistumalla kilpailuun. Voimaannuttavat kokemukset vahvistavat minäpystyvyyttä ja uskallukseen olla oma itsensä ilman muiden mielipiteiden vaikutusta. Myönteiset kokemukset myös vaikuttivat vahvasti nuoren itsetuntoon ja kokemukseen omasta toimijuudesta. Nuorten mukaan toimijuuden tunto voi olla oman elämän rakentamista omalla tyylillä muista välittämättä esimerkiksi yhteiskunnallisista ihanteista. Käännekohdista nuoret löysivät niin vahvistavia kuin heikentäviä asioita valinnanmahdollisuuksiin. Kokemukset minäpystyvyydestä, autonomiasta ja sosiaalisesta tuesta linkittyvät toisiinsa. Minäpystyvyyttä voivat vahvistaa tai heikentää kokemukset tai niiden puute sosiaalisesta tuesta, yhteenkuuluvuudesta tai autonomiasta. (Juntunen 2020, 33-38).

Mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö ovat hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyössä kehitettävät palvelut väestön elinolosuhteita huomioiden. Niiden on tarkoituksena parantaa mielenterveyttä vahvistamalla sitä suojaavia tekijöitä ja ehkäistä ongelmien syntyä sekä ehkäistä päihteenkäytön ongelmia. (Sosiaalihuoltolaki 1280/2022 7 b §.)

Mielenterveyden ja osallisuuden välillä on yhteys, sillä mielenterveysongelmat voivat vaikeuttaa osallisuuden kokemusta ja tunnetta kuuluvansa yhteiskuntaan, jos eivät esimerkiksi voimavarat riitä opiskeluun tai työssä käymiseen.

6.2 Osallisuus

Osallisuus tarkoittaa yksilön tasolla kokemusta olla osa jotakin esimerkiksi yhteisöä. Se on mahdollisuutta olla mukana vaikuttamassa asioihin ja omien mielipiteiden aitoa kuuntelua. Se vaatii yhteisössä keskinäistä arvostusta ja luottamusta toista kohtaan. Yksilön osallisuuteen vaikuttavat niin yksittäinen työpaikka, vapaa-ajan yhteisöt, yhteiskunta, kunta ja hyvinvointialueet muun muassa sosiaali- ja terveystalveilla. (THL 2023a.) Työelämässä siitä puhutaan työelämäosallisuutena eli työllistymisen edistämistä, työssä pysymistä ja jatkamista. Siihen pyritään edistämällä muun muassa yksilöiden työllistymisvalmiuksia, osallisuutta ja kuntoutumista työmarkkinoille sekä niihin vaikuttamista. (THL 2023b). Sosioekonomiset erot vaikuttavat osallistumiseen eli osallisuuden kokemuksen väylään. Heikommassa asemassa olevilla ei ole niin suurta mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäänsä yhteisössä kuin paremmassa sosioekonomisessa asemassa olevilla. Osallistumisaktiivisuudessa erot ovat näiden kahden ryhmän välillä selviä. (THL 2023c.)

Nuorten osallisuus on reaalinen ilmiö, jota voidaan tutkia kahden peruskysymyksen avulla: mitä on nuorten osallisuus ja miten nuorten osallisuutta voidaan edistää? Osallisuus oli osattomuuden ja syrjäytymisen vastakohta nuorisopolitiikassa. Sitä pyrittiin parantamaan lieventämällä ja ehkäisemällä huono-osaisuutta ja syrjäytymistä. Osallisuutta olisi voinut vahvistaa kohdentamalla kaikkia nuoria eikä vain huono-osaisia. Keinoina voisi olla esimerkiksi nuorten tulevaisuuspotentiaalin näkeminen ja vahvistaminen sekä yhteiskunnan jäsenenä niin osallistujina kuin tulevaisuuden rakentajina. On syytä kuitenkin erottaa nuorten osallisuus kolmeen kategoriaan: koko nuoriso, erityinen ryhmä ja yksilö. Nuorison osallisuuden rakentaminen on alkanut jo yli satavuotta sitten yhteiskunnallisten ajattelijoiden ja vaikuttajien toimesta, vaikka käsitteenä se ei ole kovinkaan vanha. Nuorten osallisuus nähdään hyvänä ja tavoiteltavana asiana niin nuorille itselleen kuin yhteiskunnalle. Osallisuus nuoren tai nuorison ja yhteiskunnan välillä mielletään nuoren tai nuorison osallistumiseksi yhteiskunnan toimintajärjestelmiin ja sen yhteisöihin, joiden avulla nuori tai nuoriso pääsee osaksi hyvinvoinnin, elämänlaadun ja elämänhallinnan saavuttamista yhteiskunnan jäsenenä. Osallisuuden vastakohtana voidaan nähdä osattomuus, johon sisältyy syrjäytyminen, hyvinvoinnin, elämänhallinnan, elämänlaadun ja yhteisön ulkopuolelle jääminen. Osallisuus voidaan nähdä kasvuprosessin lopputuloksena, joten osallisuutta voidaan myös tukea tukemalla ihmisten kasvua osaksi yhteiskuntaa ja muita ryhmiä. Nuorten osallisuutta voitaisiin myös parantaa pedagogiikalla vahvistamalla heidän osallisuuspotentiaaliensa ja politiikalla yhteiskunnan osallisuuspotentiaalia vahvistamalla. (Hämäläinen 2008, 18-28).

7 Nuorten aikuisten syrjäytyminen ja sosiaalinen kuntoutus

Syrjäytyminen on muun muassa sitä, kun ihmisellä voi olla isojakin vaikeuksia koulun käymisessä, työuran luomisessa, ihmissuhteissa tai yhteiskuntaan kuulumisessa, mutta ei silti halua käyttää termiä syrjäytynyt sen kuulostaessa joidenkin mielestä turhan leimaavalta. Se on yhteiskunnallinen ilmiö, sillä se tapahtuu yksilön suhteessa yhteiskuntaan. Syrjäytymiseen nuorilla aikuisilla voi meidän mielestämme puuttua muun muassa sosiaalisella kuntoutuksella. (Hämäläinen 2002.)

On hankala arvioida, kuinka paljon Suomessa todellisesti on syrjäytyneitä nuoria. Tilastot antavat enemmän tietoa siitä, kenellä on syrjäytymiseen liittyviä riskitekijöitä eikä sitä, kuka on syrjäytynyt. Tilastoista voidaan kuitenkin nähdä, kuinka moni on osallistumatta yhteiskunnan toimintaan tai kuinka moni on kokenut erilaisia ei-toivottuja elämäntapahtumia, kuten työkyvyttömyyttä. (THL 2023d.)

2018 Suomessa oli 12 % koulutuksen ja työn ulkopuolella olevia 20-24-vuotiaita. Heidät on luokiteltu NEET-ryhmään. NEET-termillä tarkoitetaan neither in employment nor in education or training. Tällaisten nuorten tunnistaminen koetaan tärkeäksi, sillä pitkittynyt ulkopuolelle jääminen linkittyy kohonneeseen syrjäytymisriskiin sekä elämänkulun ja hyvinvoinnin kielteisiin vaikutuksiin. Kyseisen statuksen omaavat nuoret kärsivät keskimääräistä enemmän mielenterveyden sekä muun terveyden ongelmista. Syrjäytymisen riskitekijöihin kuuluu terveysongelmat, vähäiset sosiaaliset suhteet, toimeentulotuella jääminen, toisen asteen tutkinnon puuttuminen sekä ylisukupolvinen huono-osaisuus. (Parkkila & Poutiainen 2023, 19.)

Enemmistä NEET-ryhmään kuuluvista nuorista aikuisista on keskeyttänyt opinnot vähintään kerran. Kerran keskeyttäneitä oli 61 prosenttia, useammin keskeyttäneitä oli 46 prosenttia. Vaikeuksia opinnoissa oli kokenut 89 prosenttia. Koulukiusaamista puolestaan oli kokenut 78 prosenttia. (Parkkila & Poutiainen 2023, 20.)

Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevista nuorista suurimmalla osalla, 84 prosentilla, oli mielenterveyden diagnoosi. 91 prosentilla oli aiempi mielenterveyteen liittyvä hoitokontakti ja 91 prosenttia oli myös tarvinnut viimeisen vuoden aikana mielenterveys- ja lääkäripalveluita. (Parkkila & Poutiainen 2023, 20-21.)

Merkittäviä syrjäytymiseen liittyviä riskitekijöitä on mielenterveysongelmat, pitkäaikainen työttömyys, matala koulutus ja toimeentulo-ongelmat. Hyvinvointiin liittyvät vaikeudet eivät kuitenkaan tarkoita automaattisesti sitä, että henkilön elämäntilanne ja sen hallinta horjuvat. Syrjäytymisvaaraan ei välttämättä myöskään liity vaarassa olevien perhetilanne, vaan syrjäytyneitä tulee myös perheistä, joissa ei välttämättä ole suuria ongelmia. (THL 2023d.)

Monet eri syrjäytymiseen liittyvät riskitekijät ovat ylisukupolvisia tekijöitä. Tällä tarkoitetaan sitä, että vanhempien hyvinvointiin liittyvät ongelmat siirtyvät tai jatkuvat lapsen elämään. Huono-osaisuuden sukupolvisuus näkyy esimerkiksi työttömyytenä, asumisen ongelmina, väkivaltana ja toimeentulovaikeuksina. Kun huono-osaisuus kasautuu, myös syrjäytymisen riski kasvaa. Esimerkiksi köyhyys vaarantaa lasten ja nuorten hyvinvointia merkittävästi. Sellaiset, joiden vanhemmat ovat saaneet toimeentulotukea, joutuvat muita todennäköisemmin sitä hakemaan itsekin. (THL 2023d.)

Syrjäytymisellä on havaittu yhteys osallisuuteen, perhetaustaan, toimintamahdollisuuksiin ja kehitysympäristöihin. Syrjäytymisen ehkäisyyn liittyy nuoren ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä ohjaaminen esimerkiksi opiskeluihin tai työelämään. Ennaltaehkäisevästi syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta voi tukea esimerkiksi etsivällä nuoristyöllä, erilaisilla työpajatoiminnoilla sekä TE-palveluiden tarjoamille palveluilla. Kun nuori saa myönteisiä kokemuksia, vahvistaa se turvallisuuden tunnetta ja itseluottamista. Myös usko siihen, että pärjää itsenäisesti esimerkiksi töissä, vahvistuu. (THL 2023d.)

Valitsimme syrjäytymisen yhdeksi käsiteltäväksi aiheeksi, sillä se on yhteiskunnallinen ongelma, joka synnyttää ihmisissä pahoinvointia. Syrjäytymisen ehkäiseminen on tärkeitä. Nuorten aikuisten syrjäytymiseen vaikuttaa esimerkiksi mielenterveysongelmat ja toimeentuloon liittyvät ongelmat, valitsimme ne aiheet käsiteltäväksi oppaaseen.

Sosiaalista kuntoutusta työvalmennuksessa on muun muassa aktivointia, sosiaalisten oikeuksien ja tarpeiden toteuttamista. Työttömyys nähdään aiempaa enemmän muun muassa kokonaisvaltaisena yksilön hyvinvointia, terveyttä, sosiaalisen toimintakyvyn ja yhteiskunnan osallisuutta kuvaavana kokonaisuutena. Sosiaalinen kuntoutus on tarjottava palvelu työttömille vaikeasti syrjäytyneille ihmisille, minkä tarkoituksena on yksilön paluu yhteiskunnalliseen osallisuuteen ihmisen sosiaalisia ulottuvuuksia vahvistamalla. Se myös edistää yksilön valmiuksia työmarkkinavalmiuksiin ja elämänhallintaa työllistymisessä tai tukea toimintakykyä ja elämänhallintaa, jos työllistyminen avoimille markkinoille ei onnistu. Sitä voi olla muun muassa yksilövalmennuksena ja työvalmennuksena. Sen tavoitteena on tukea yksilöä työllistymään antamalla tukea ja ohjausta. Kun työllisen edistymisestä muodostuu palvelukokonaisuus, sitä kutsutaan työhönvalmennukseksi sosiaalisen työllistämisen kontekstissa. Siihen voi kuulua neuvonta ja ohjaus työelämään siirtyessä, jota voidaan toteuttaa joko työsuhteessa työnantajaan tai asiakkuussuhteessa yhteisöihin, jotka tarjoavat työ- tai valmentavaa toimintaa. Sen tavoitteena on muun muassa vahvistaa osaamista ja työelämävalmiuksia. (Ketola, Era & Moilanen; Lindh, Härkäpää & Kostamo-Pääkkö 2017.)

Sosiaalinen kuntoutus on sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen avulla annettu tehostettu tuki sosiaaliselle toimintakyvylle. Sen tarkoituksena on vahvistaa toimintakykyä, torjua syrjäytymistä ja edistää osallisuutta selvittämällä sosiaalista toimintakykyä ja kuntoutustarvetta

tarjoamalla kuntoutusneuvontaa ja -ohjausta sekä sovittamalla niitä tarpeen mukaan yhteen, valmentamalla arjessa selviämistä ja elämänhallintaa, tarjoamalla ryhmätoimintaa ja tukea vuorovaikutukseen sekä tarjoamalla kaikki muu sosiaalisen kuntoutumisen toimenpiteet (Sosi-
aalihuoltolaki 101/2014, 17 §).

8 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen kehittämistyö, joka edustaa laadullista tutkimussuuntausta. Oppaan tietopohja perustuu pienimuotoiseen kirjallisuuskatsaukseen. Toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistyössä korostuu käytännönläheisyys, osallistaminen, rakentava vuorovaikutus kaikkien osapuolien kesken, selkeät roolit ja kehittämiseen liittyvä käytännön ko-
keilu. Kehittämistoimintaa kuvaa yhteinen käsitys selkeistä tavoitteista ja niiden saavuttamisesta, palautteen antaminen ja saaminen sekä tavoitteiden arvioiminen. Prosessi etenee vaiheittain ja itse kehittäminen on usein kontekstiin sidottua. Kehittämisessä on tärkeää muistaa kriittinen asenne, ymmärrys, empatia ja tietoon perustuvat lähtökohdat. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.)

Toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistyössä tutkimus ei määrittele kehittämistä, vaan tutkimuksen menetelmälliset käytännöt auttavat ammatillisessa kehittämisessä. Kehittämistyön tuotos itsenään ei riitä asiantuntijaksi kehittymisessä, vaan sitä tehdessä asiantuntijuus kehittyy. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.)

Työelämäkumppani toi kehittämistyöhön tietoa todellisesta työympäristöstä sekä toiminnasta, jota kehitämme. Asiantuntija- ja teoritieto kohtaa kokemuksen ja ne toimintatavat ja käytännöt, jotka ovat jo olemassa. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.) Työelämäkumppanilta saadun tiedon perusteella lähdimme suunnittelemaan kehittämistyön aiheitamme.

Toiminnallisen opinnäytetyön perusta sijaitsee teoreettisessa tiedossa. Siinä osataan käyttää aihepiirin käsitteitä sekä ammattitermistöä. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoite on se, että näytämme, kuinka yhdistämme eri teoreettisia tietoja sekä käsitteitä käytäntöön. Niiden avulla luodaan kehittäviä ratkaisuja. Tietoperusta toimii opinnäytetyön taustateorian ja täten käsitteellistä opinnäytetyön aiheen. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.)

8.1 Pienimuotoinen kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyön menetelmänä toimii pienimuotoinen kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on esimerkiksi arvioida teoriaa ja rakentaa kokonaiskuvaa tietyistä kokonaisuuksista. Kirjallisuuskatsauksessa tunnistetaan, tiivistetään ja arvioidaan systemaattisesti ja täsmällisesti esimerkiksi käytännön asiantuntijoiden luomaa tutkimusaineistoa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus toimii yhtenä yleisimpinä käytettyinä perustyyppinä. Kuvailevassa

kirjallisuuskatsauksessa käytetään laajasti eri aineistoja ja tutkimuskysymyksiä voidaan luonnehtia suppeammaksi, kuin muissa perustyypeissä. (Salminen 2011, 3 & 5-6.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sopeutuu opinnäytetöihin, sillä kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella voidaan kehittää teoriaa, tunnistaa eri ongelmia ja tiettyjen alueiden teorioita ja esittää erityiseen aiheeseen liittyvää tietoa. (Kangasniemi, Utiainen, Ahonen, Pietilä & Jääskeläinen 2013.) Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmää on hyödynnetty tässä opinnäytetyössä vain soveltuvin osin oppaan tietopohjan ja sisällön perustana. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmää on hyödynnetty tässä opinnäytetyössä vain soveltuvin osin oppaan tietopohjan ja sisällön perustana.

8.2 Tutkimuskysymys ja aineisto

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus pohjautuu tutkimuskysymykseen: Mitkä tekijät vaikuttavat 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymisen motivoinnissa?

Tutkimuskysymys ohjaa kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Kuten meidän kohdallammekin, se kohdistuu laajaan teemaan ja ilmiöön. Ennen tutkimuskysymyksen muotoilua voidaan tehdä kirjallisuuskatsaus, jota käytetään tutkimuskysymyksen määrittelyyn. Jotta tutkimuskysymys on toimiva, tulee sen olla tarpeeksi rajattu. Tämä mahdollistaa ilmiön syvällisen tarkastelun. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus toimii hajanaisissa aiheissa. Tällaisissa tilanteissa tavoitteena on esimerkiksi tiedon tuottaminen. Me tuotimme tietoa oppaan muodossa. (Kangasniemi ym. 2013.)

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineistoksi muodostuu yleensä aikaisemmin julkaistut tutkimustiedot. Siihen sisältyy myös kuvaus prosessista, jossa aineistot valitaan. Aineistoa usein etsitään elektronisista tieteellisistä tietokannoista. Myös manuaalisia hakuja käytetään. Usein käytetään ajankohtaisia julkaisuja mutta tärkeintä aineiston valinnassa on se, että sitä voidaan hyödyntää ilmiölähtöisestä näkökulmasta ja siten, että se on tarkoituksenmukaisesti suhteessa siihen kysymykseen, jota tutkitaan. (Kangasniemi ym. 2013.)

Etsimme tietoa eri tietokannoista itsenäisesti sekä myös hyödynsimme kirjaston asiantuntijan asiantuntemusta tiedonhauissa. Käytimme aiheeseen liittyviä hakusanoja ja tutustuimme materiaaleihin samalla miettien, sopiiko kyseiset materiaalit juuri meidän opinnäytetyöhömme. Prosessi on kuvattu taulukkomuodossa.

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineisto voidaan valita eksplisiittisesti; valintaprosessin vaiheet raportoidaan ja kirjallisuuden valinta kuvataan tarkasti. Aineistoja etsiessä sähköisesti hakuja ohjaa tutkimuskysymys. Valittu aineisto ei kuitenkaan välttämättä perustu ennalta rajattuihin hakusanoihin. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa sisällöllä on eniten

merkitystä ja tutkimuskysymys ja siihen liittyvä aineisto tarkentuu prosessin aikana. (Kangasniemi ym. 2013.)

Aiheemme oli alusta asti selkeä, mutta melko laaja. Prosessin aikana aineisto tarkentui entisestään, vaikka alun perin meillä oli jo käsitys siitä, millaisia hakusanoja käytämme. Olimme jo prosessin alussa tietoisia siitä, mihin aiheisiin liittyvää teoriaa haluamme tässä opinnäytetyössä hyödyntää. Hakusanojen jaottelu ja selkeyttäminen helpotti työskentelyämme.

8.3 Aineiston käsittely ja tulosten tarkastelu

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen käsittelyosassa vastataan tutkimuskysymykseen laadullisena kuvailuna aineiston perusteella. Tietoa yhdistetään eri tutkimuksista ja sisältöä analysoidaan kriittisesti. Tarkastelusta saattaa syntyä uusia tulkintoja ilman, että alkuperäinen tieto muuttuu vaan siten, että uusi tulkinta yhdistyy muuhun olennaiseen tietoon, joka on tutkimuskysymyksen kannalta olennaista. Pyrkimyksenä on luoda jäsentynyt kokonaisuus, joka ei ole referaatti vaan analyysi. Aineistoa ei niinkään esitellä vaan luodaan sisäistä vertailua. (Kangasniemi ym. 2013.)

Valituista aineistoista haetaan sellaisia tekijöitä, jotka ovat olennaisia ilmiön kannalta, sitten ne ryhmitellään kokonaisuuksiksi sisällön mukaan. Kun kuvailu esitetään tekstinä, se on aineistolähtöistä. Tämä edellyttää sitä, että aineistosta on syvälinen tunteminen ja valittu aineisto on hallinnassa kokonaisuutena. (Kangasniemi ym. 2013.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tulosten tarkasteluun sisältyy sisällöllisen ja menetelmällisen pohdinnan. Myös tutkimuksen etiikkaa ja luotettavuutta arvioidaan. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tulee tuoda ilmi pohdintaa tuotoksesta, vaikka se onkin kirjallisuusperusteinen menetelmä. Esitetyn tutkimuskysymyksen avulla voi esimerkiksi hahmotella tulevaisuudessa esiintyviä sekä tuoda ilmi johtopäätöksen ja jatkotutkimushaasteet. (Kangasniemi ym. 2013.)

Tutkimusetiikan noudattaminen näkyy aineiston valinnassa ja sen käsittelyssä. Se on tärkeää rehellisyyden, oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden kannalta. Eettisyys ja luotettavuus kietoutuvat toisiinsa. Niitä voi parantaa prosessin aikana. Arvioidessa kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, on läpinäkyvyydellä sekä menetelmäosan kuvauksella suuri merkitys luotettavuuden näkökulmasta. On olennaista, että teoreettinen perustelu on eriteltyä ja tutkimuskysymys on selkeä. (Kangasniemi ym. 2013.)

8.4 Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineistohaku

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus pohjautuu tutkimuskysymykseen: Mitkä tekijät vaikuttavat 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymisen motivoinnissa?

Valikoimme lähteet luotettavuuden, ajankohdan ja sisällön sopivuuden perusteella, sillä pyrimme luomaan kirjallisuuskatsauksen pohjalta oppaan Länsi-Uudenmaan työllisyyspalveluiden 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymisen motivoinnin tueksi. Tutkimuskysymys muotoutui toimeksiantajan toiveita mukailleen.

Kiinnitimme huomiota, että lähteet liittyivät mahdollisimman tarkasti oppaan sisältöihin, sillä oppaan takia teimme kuvailevan kirjallisuusanalyysin. Tavoittelimme yhtenäistä opasta, jolloin lähteiden valikointiin käytimme aikaa. Aineistohaku auttoi karsimaan ylimääräisiä tai sopimattomia lähteitä. Olimme tarkkoja, ettei lähteisiin valikoitunut nuoria vaan pelkästään nuoria aikuisia koskevia lähteitä.

Käytimme opinnäytetyössämme yhteensä 28 artikkelia, tutkimusta ja kirjaa. Laurea Finna - tietokannassa hakusanana käytimme sanoja ”syrjäytyminen”, ”motivaatio”, ”työttömyys”, ”työllistyminen”, ”minäpystyvyys”, ja ”mielenterveys”. Tuloksia näistä löytyi yhteensä 6313. Otsikon perusteella sopivia artikkeleita löysimme 20, lähteeksi hyväksyimme 16. Finlexissä käytimme hakusanana toimi ”sosiaalinen kuntoutus” ja ”mielenterveys”, otsikon perusteella sopivia artikkeleita löytyi kaksi, lähteeksi hyväksyimme kaksi.

Luvn.fi-tietokannassa hakusanana käytimme sanaa ”mielenterveys”. Tuloksia löytyi yhteensä yksi. Otsikon perusteella sopivia artikkeleita löytyi yksi, lähteeksi hyväksyimme yhden. Journal.fi-tietokannassa hakusanana käytimme ”nuorten osallisuus” ja ”syrjäytyminen”. Tuloksia löytyi yhteensä 25 5567. Otsikon perusteella sopivia artikkeleita löytyi viisi, lähteeksi hyväksyimme kaksi.

Arenassa käytimme hakusanoina ”Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset”. Tuloksia löytyi yhteensä yksi. Otsikon perusteella sopivia artikkeleita löytyi yksi, lähteeksi hyväksyimme yhden. Invalidiliiton tietokannassa hakusanana käytimme sanaa ”saavutettavuus”. Tuloksia löytyi yhteensä yksi. Otsikon perusteella sopivia artikkeleita löytyi yksi, lähteeksi hyväksyimme yhden.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tietokannassa hakusanana käytimme sanoja ”nuorten syrjäytyminen” ja ”osallisuus”. Tuloksia löytyi yhteensä viisi. Otsikon perusteella sopivia artikkeleita löytyi neljä, lähteeksi hyväksyimme neljä. Alla olevassa taulukossa on kirjallisuuskatsauksen aineistoprosessitaulukko (taulukko 1).

Taulukko 1: Aineistohaun prosessitaulukko

TIETOKANTA	HAKULAUSE	RAJAUKSET	TULOKSET	HYVÄKSYTYT OTSIKON JA TIIVISTELMÄN PERUSTEELLA	LOPULLISESTI HYVÄKSYTYT
LAUREA.FIN-NA.FI	Syrjäytyminen Motivaatio Työttömyys Työllistyminen Minäpystyvyyys Mielenterveys	15 v. tutkimukset, kirjat ja artikkelit	6313	20	16
FINLEX	Sosiaalinen kuntoutus Mielenterveys	10 v. artikkelit	2	2	2
LUVN.FI	Mielenterveys	10 v. artikkelit	1	1	1
JOURNAL.FI	Nuorten osallisuus Syrjäytyminen	10 v. tutkimusartikkelit	25 5567	5	2
ARENE	Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset	10 v. raportit	1	1	1
INVALIDILIITTO	Saavutettavuus	10 v. artikkelit	1	1	1
THL	Nuorten syrjäytyminen Osallisuus	10 v. artikkelit	5	4	4

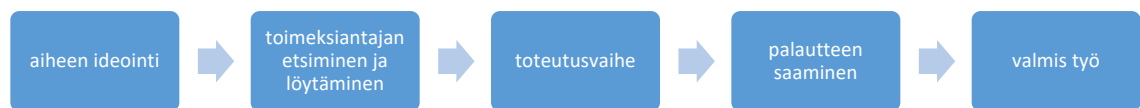
9 Opinnäytetyön toteutus

Aloitimme työelämäkumppanin hakemisen syksyllä 2022. Silloin aloimme suunnittelemaan tarkemmin opinnäytetyön aihetta. Tavoitteena oli esittää valmis opinnäytetyö seminaarissa 29.4.2023, joten hyvissä ajoin teemme työntekijöiden ryhmähaastattelun, kävimme vastaukset läpi, suunnittelimme oppaan ja jaoimme sen silloisen Espoon kaupungin, nykyisen Länsi-

Uudenmaan hyvinvointialueen yöntekijöiden käyttöön sekä kirjoitimme opinnäytetyömme loppuun.

Opinnäytetyötä tehdessämme olimme välillä yhteydessä toimeksiantajaamme. Tässä oli välillä hieman haasteita Espoon siirryttyä osaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta kesken opinnäytetyöprosessin. Tämän vuoksi yhteystiedot ja työnkuvat osittain muuttuivat, joka hankaloitti yhteydenpitoa. Haasteista kuitenkin selvittiin ja opas saatiin yhteistyönä toteutettua toimeksiantajalle.

Alla opinnäytetyön prosessia havainnollistava prosessikuviokuva (kuva 2).

Kuva 2: Opinnäytetyön prosessi

9.1 Oppaan kokoaminen

Idea oppaasta tuli suoraan toimeksiantajaltamme. Meille kerrottiin, että opas helpottaisi heidän työtään ja antaisi ikään kuin uudenlaisen työkalun nuorten aikuisten motivointiin. Oppaasta on tarkoitus löytyä konkreettisia apuvälineitä asiakastyöhön. Olennaista oli, että opas on helposti käytettävissä.

Oppaaseen sisältyy tietoa eri aihealueilta, jotka liittyvät jotenkin työntekoon tai työttömyyteen sekä motivointiin. Aihealueet ovat motivaatio, motivointi, henkilökohtaisten tavoitteiden menetelmä, työllistyminen, työttömyys, toimeentulon epävarmuus, syrjäytyminen, mielenterveys ja osallisuus. Oppaassa on kysymyksiä, joita työntekijä voi kysyä asiakkaalta tai pohtia näitä asioita asiakkaan kanssa yhdessä. Tavoitteena on lisätä motivaatiota tai saada asiakas ainakin miettimään, minkälaiset asiat häntä motivoi.

Pyrimme kiinnittämään erityistä huomiota oppaan saavutettavuuteen ja käyttäjäystävällisyyteen. Saavutettavuudella tarkoitetaan esteettömyyttä, joka liittyy muuhun ympäristöön, kuin fyysiseen. Saavutettavuus tarkoittaa esimerkiksi verkkosivujen luomista siten, että ne soveltuvat kaikille riippumasta siitä, millainen toimintakyky kullakin on. Sähköisissä palveluissa saavutettavuus huomioidaan siten, että sisältö on ymmärrettävää ja selkeästi toteutettua sekä luettavissa ruudunlukuapuvälineillä. (Invalidiliitto 2022.)

Tavoittelimme sellaista kieltä, jota on helppo ymmärtää ja tulkita. Välttelimme liian pienien fonttien käyttämistä ja räikeitä värivalintoja, jotka voivat hankaloittaa oppaan tarkastelua.

Aluksi suunnittelimme ottavamme jonkinlaisia kuvia oppaaseen, mutta luovuimme tästä ideasta saamamme palautteen perusteella. Se voisi tehdä oppaan tarkastelusta häiritsevää.

Opas sisältää teoriatietoa motivoimisesta, vinkkejä ja neuvoja aihepiireittäin. Aihepiireinä ovat motivaatio, motivointi, henkilökohtaisten tavoitteiden menetelmä, työllistyminen, työtömyys, toimentulon epävarmuus, syrjäytyminen, mielenterveys ja osallisuus. Aihepiirien lopussa on kysymyksiä, joita voi esittää asiakkaalle ja saada hänet näin pohtimaan ja reflektoidaan omaa tilannettaan. Aihepiireistä saimme koottua yhteensä 14 diaa. Oppaan visuaalinen ilme on Länsi-Uudenmaan käyttämä PowerPoint-pohja, jossa on selkeä rakenne sekä Länsi-Uudenmaan käyttämät värit oranssi, vaaleansininen ja keltainen. Yhteen diaan on lisätty Laurea-ammattikorkeakoulun logo.

9.2 Oppaan arviointi

Ensimmäisenä tavoitteenamme oli luoda PDF-muodossa materiaalia liittyen nuorten aikuisten motivoimiseen Espooseen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistävien palveluiden työntekijöille. Tämä tavoite toteutui hyvin, sillä saimme tehtyä PDF-muodossa toimivan materiaalin, joka vastasi työelämäkumppanimme toiveita saadun palautteen mukaan. Oppaasta tuli käytännöllinen, koska työntekijä voi ladata sen omalle tietokoneelleen ja käyttää sitä täten asiakastyöskentelyssä joko PowerPoint-diaesityksenä tai paperiversiona. Tietokoneen kanssa työskentely etenkin asiakastapaamisissa ei välttämättä ole kaikille luonnollista, joten huomioimme myös sen, että opas toimii myös tulostettavana versiona. PowerPoint-esitykset ovat helposti tulostettavissa, joten halutessaan työntekijä voi tehdä niinkin. Saamamme PowerPoint-ohjan valmiissa fonttiasetuksissa on huomioitu fontin koko, minkä koimme tärkeäksi merkiksi siitä, että on syytä kiinnittää huomiota siihen, paljon tekstiä yhdessä diassa on. Päädyimme jakamaan tekstiä useampiin eri dioihin, kuin alun perin oli tarkoitus. Yhtenä oppaan arviointikriteereinä oli oppaan saavutettavuus ja käyttäjäystävällisyys, joten emme halunneet laittaa yhteen diaan liikaa tekstiä. Suuri tekstimäärä pienentäisi fonttia ja tekisi siitä haastavan lukea, mikä todennäköisesti heikentäisi käyttäjäkokemusta sen verran, että se voisi jopa estää oppaan käytön.

Opasta kootessa tuli vastaan kysymys siitä, kannattaako lähdeviitteet jättää tekstin keskelle vai tulisiko oppaassa olla vain lähdeluettelo. Saimme kuitenkin toimeksiantajaltamme palautetta siitä, että lähdeviitteet on syytä jättää paikoilleen. Palautteen mukaan on aina hyvä tietää, mistä lähteestä mikäkin tieto on alun perin otettu. Lähdeviitteet saattavat häiritä visuaalisuutta hieman, mutta teimme viitteistä sen kokoisia, että ne näkyvät lukijalle mutta eivät häiritsevästi hyppää silmille.

Tavoitimme sen saavutettavuuden tason, johon pyrimmekin. Oppaassa on selkeä fontti ja yhdestä diassa ei ole liikaa tekstiä ja opas etenee aiheittain. Oppaassa on käytetty asiakasystävällisiä termejä. Varmistimme erikseen toimeksiantajalta, voiko esimerkiksi termiä

”osallisuus” käyttää oppaassa ja ymmärtääkö asiakas tällaiset termit. Saimme myös toimeksi-antajalta vahvistuksen siitä, että oppaaseen ei tarvinnut lisätä enempää teorialietoa ja aihe-alueita.

Oppaan jokaisessa diassa on sama fontti, Verdana (leipäteksti) ja fontti on mielestämme help-
polukuinen. Fontin koko ei pysy samana oppaan jokaisessa diassa, sillä sovimme eri fonttiko-
kojen sopivan eri dioihin, sillä joissakin dioissa on enemmän tekstiä. Jatkossa oppaan voisi
tehdä samalla fonttikoolla ja tehdä useampi dia, jotta kokonaisuus olisi yhteneväisempi ja
selkeämpi. Olemme kuitenkin tyytyväisiä sen suhteen, miten onnistuimme saavutettavuus-
nessa.

Toisena tavoitteena oli helpottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymispalvelujen
työttömien nuorten aikuisten työllistymistä. Tavoite toteutui mielestämme hyvin, sillä opas
tulee työntekijöiden käyttöön, jolloin se helpottaa hyvinvointialueen nuorten aikuisten työl-
listymistä asiakastyön helpottamisen avulla. Opas voi toimia apuna dialogisen ja luotettavan
suhteen muodostamisessa ja tämän myötä poistaa työllistymiseen liittyviä esteitä ja auttaa
asiakasta motivoitumaan paremmin ja tehokkaammin.

Kolmantena tavoitteena oli kehittää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymispalvelu-
jen työttömien nuorten aikuisten työllistymistä. Tavoite toteutui hyvin, sillä oppaan avulla on
mahdollisuus kehittää työllistymispalveluiden nuorten aikuisten työllistymistä. Oppaasta tuli
selkeästi kirjoitettu ja koottu kokonaisuus. Siihen kootut teorialiedot ja sitä varten luodut ky-
symykset on mietitty huolellisesti läpi. Oppaan kieli on helposti ymmärrettävää. Se on käyttö-
kelpoinen asiakastyössä ja se on helppo kuljettaa mukana joko sähköisesti tai tulostettuna.
Oppaasta tuli selkeä ja kattava. Oppaan visuaalinen ilmi tekee oppaasta ammattimaisen ja
helposti lähestyttävän. Oppaassa on selkeät raamit ja sitä on helppo seurata. Kysymykset on
muodostettu huolellisesti oppaasta löytyvään teoriaan pohjaten. Käytetty teorialieto on et-
sitty käyttäen lähdekritiikkiä ja koottu kuvailevaa kirjallisuuskatsausta hyödyntäen.

Käytännöllisyyttä miettiessämme asetimme kaikki oppaassa esitetyt kysymykset sellaiseen
muotoon, että ne voidaan kysyä sellaisenaan suoraan asiakkaalta. ”Mitä työ tai opiskelu toisi
sinun elämäsi?” on yksi esimerkki tästä. Halusimme, että työntekijän ei tarvitse itse muo-
toilla kysymystä ja pohtia sanajärjestyksiä. Huomioimme kysymyksissä myös niiden sensitiivi-
syyttä ja sitä, että kysymykset eivät itsessään tee olettamuksia asiakkaista.

Käyttäjätasavälisyys näkyi oppaassa siten, että muotoilimme kysymykset helposti lähestyttä-
väksi ja myös siten, että kysymykset voi kysyä suoraan asiakkaalta sellaisenaan. Opas on
helppo kuljettaa mukana joko paperisena tulostettuna tai tallentamalla oppaan omalle tieto-
koneelle. Opasta voi myös käyttää kännykällä asiakastapaamisella esimerkiksi tilanteissa,

joissa tapaaminen tapahtuu julkisella paikalla. Jokainen työntekijä voi hyödyntää opasta haluamallaan tavallaan; työntekijä voi esimerkiksi näyttää oppaan asiakkaalle diaesityksenä tai seurata vain itse opasta samalla asiakkaan kanssa keskustellen.

Saimme tekemisen yhteydessä työntekijältä palautetta oppaasta. Halusimme varmistaa ennen tuotoksen saattamista loppuun, onko opas sellainen, kuin oli haluttu. Hän piti opasta toimivana ja sellaisena, millaista oli toivottu ja kaivattu. Korjasimme opasta saadun palautteen myötä. Korjattavaa oppaasta ei löytynyt kuitenkaan paljoa, rakentava kritiikki koski esimerkiksi muutamaa sanavalintaa. Emme esimerkiksi maininneet oppaassamme, että yksinäisyys tappaa vaan puhuimme siitä, kuinka yksinäisyys on vahingollista.

Yhteistyökumppani oli palautteen mukaan tyytyväinen ja meille kerrottiin, että opas tulee varmasti asiakaskäyttöön. Hän kutsui meidät esittelemään opasta työntekijöilleen, jotta myös työntekijöillä olisi mahdollisuus kysyä tarkentavia kysymyksiä oppaasta ja antaa palautetta.

Oppaan laatuun vaikuttaa oma panostuksemme ja oma motivaatiomme. Olemme laatuun tyytyväisiä. Kysyimme vielä keskeneräisestä oppaasta mielipidettä toimeksiantajaltamme ja otimme vastaan yhteistyökumppanin rakentavaa palautetta. Toivomme, että opas tulee oikeaan asiakaskäyttöön, sillä olemme panostaneet siihen. Kysyimme toimeksiantajalta, tuleeko opas oikeaan käyttöön tai näkevätkö he, voisiko opasta hyödyntää oikeissa tilanteissa.

10 Pohdintaa

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda opas Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistämispalveluihin. Opas tulee työntekijöiden käyttöön asiakastyöhön. Opas on esihenkilön hyväksymä. Opas on työntekijöiden saatavilla ja he itse valitsevat, käyttävätkö sitä sähköisesti vai paperisesti. Oppaasta olisi pidetty esittelytilaisuus, johon olisi tullut useita työntekijöitä mutta aikataulullisesti tämä ei valitettavasti onnistunut.

Opinnäytetyön tarkoitus saavutettiin onnistuneesti. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten motivoituminen työllistymiseen -opas. Opinnäytetyö tuotettiin yhteistyössä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymispalveluiden kanssa. Opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin onnistuneesti yhteistyökumppanilta saadun palautteen perusteella.

10.1 Opinnäytetyön tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä oli: Mitkä tekijät vaikuttavat 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymisen motivoinnissa? Teimme kuvailevaa kirjallisuuskatsausta opasta varten.

Löysimme tutkimuskysymyksen avulla sisältöä oppaaseen. Löysimme tietoa esimerkiksi tekijöistä, jotka vaikuttavat työttömien motivoitumiseen sekä syrjäytymisen laajuudesta.

Työttömien motivointiin vaikuttaa olennaisesti vuorovaikutuksellisuus ja dialogisuus. Tärkeitä tekijöitä ovat asiakkaan kunnioittava ja empaattinen kohtaaminen. Työntekijälle on olennaista huomioida työllistymiseen liittyvät kokemukset ja ristiriitaiset tuntemukset. Hyvä motivointi koostuu asiakkaan tulevaisuuden suunnittelemisesta yhdessä sekä toimintaan valmistautumisesta. Motivoinnin esteeksi voi muodostua se, että työntekijän ja asiakkaan välillä ei ole luottamuksellista yhteyttä, minkä myötä asiakkaan on hankala kertoa suunnitelmistaan. (Kuvaja 2011, 117-119.)

Tekemämme opas tulee käyttöön Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllisyyspalveluihin. Oppaan arvioinut henkilö oli oppaaseen tyytyväinen. Opas voi toimia siten, että työntekijän ja asiakkaan välille muodostuu luotettava, dialoginen suhde, joka helpottaa työttömien motivointia. Opas on kaikille osapuolille helposti lähestyttävä, joten sen käyttäminen asiakastyössä tulee olemaan luontevaa.

Syrjäytymisen ehkäisyyn vaikuttaa esimerkiksi henkilön ohjaaminen työelämään tai opiskeluihin. Myönteiset kokemukset vahvistavat itseluottamusta. (THL 2023.) Halusimme omalla panoksellamme ehkäistä nuorten aikuisten syrjäytymistä oppaamme avulla. Jos nuoren aikuisen itseluottamus ja -tuntemus nousee oppaan kysymysten ja teorian avulla, on se jo yksi askel lähemmäs syrjäytymisen ehkäisyä.

Heikommassa asemassa olevilla ei ole niin suurta mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäänsä yhteisössä kuin paremmassa sosioekonomisessa asemassa olevilla. Osallistumisaktiivisuudessa erot ovat näiden kahden ryhmän välillä selviä. Keinoina voisi olla esimerkiksi nuorten tulevaisuuspotentiaalin näkeminen ja vahvistaminen sekä yhteiskunnan jäsenenä niin osallistujina kuin tulevaisuuden rakentajina (Hämäläinen 2008, 18-28; THL 2023c).

Oppaan avulla voi pyrkiä vahvistamaan nuorten työttömien aikuisten tulevaisuuspotentiaalia. Tämä kehittää osallisuutta ja työllistymistä. Oppaan avulla on tarkoitus saada asiakas tarkastelemaan niitä tekijöitä, jotka motivoivat juuri häntä työllistymään ja muuttamaan tilannettaan. Oppaan avulla asiakas voi myös paneutua pohtimaan motivointiin vaikuttavia tekijöitä, joita ei ole välttämättä osannut yhdistää motivaatioon, kuten esimerkiksi taloudellista tilannettaan.

Vuodesta 2008 lähtien nuorilla aikuisilla työllisyysaste oli laskenut. 25-29-vuotiailla työllisyys-trendi on selkeästi aleneva. Myös ikäryhmillä 20-24-vuotiailla oli ainakin kolme vuotta ollut aleneva työllisyystrendi (Valtioneuvosto 2008, 6-7). Oppaan yhtenä tavoitteistamme oli kehittää Länsi-Uudenmaan työllisyyspalvelujen 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymistä

juuri alenevan työllisyysasteen tilanteen parantamiseksi, sillä se on yhteiskunnallisesti merkittävä ongelma varsinkin työllisyystrendin laskiessa entisestään.

10.2 Opinnäytetyön eettisyys

Opiskelijoiden roolissa perehdymme opinnäytetyön aiheeseen riittävän hyvin sekä tutkimuseettisiin ohjeistuksiin. Tutustuimme ennakkoon opinnäytetyön aiheeseen liittyviin materiaaleihin, jotta meillä olisi opinnäytetyötä tehdessämme riittävä osaaminen. Sovimme kaikki tarvittavat sopimukset yhteishenkilömme kanssa. Meillä ei ole kummallakaan sidoksia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistymistä edistäviin palveluihin. (Arene ry 2022, 14.)

Eettinen lähteidenkäyttö vaatii kriittisyyttä, tarkkuutta ja valmiutta. Lähteiden käyttökelpoisuutta on hyvä arvioida. Ennen kun käyttää esimerkiksi toimeksiantajaorganisaation sisäisiä materiaaleja lähteinä, on syytä varmistaa, ovatko materiaalit vaihtolovelvollisuuden alaisia tai salassa pidettäviä. Samalla varmistetaan, millä tavalla lähteitä voi esittää opinnäytetyössä. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.)

Saimme käyttöömmme vain materiaaleja, joita meillä oli lupa käyttää opinnäytetyössämme. Emme missään vaiheessa opinnäytettämme käsitelleet vaihtolovelvollisuuden alla olevia asiakirjoja. Kiinnitimme erityistä huomiota lähdekritiikkiin, jotta tietomme on ajantasaista. Pyrimme huolellisuuteen työssämme olemalla tarkkoja esimerkiksi sanavalintojen kanssa. Välttimme liian rankkoja sanavalintoja, sillä pyrimme olemaan sensitiivisiä asiakkaille mahdollisesti herkkien aiheiden vuoksi. Kirjallisuuskatsauksen eettisyyden perustana on lähteiden oikea käyttö, kunnian antaminen kirjoittaneille eli plagioinnin välttäminen, rehellisyys ja huolellisuus.

Sosiaalialan ammattieettisissä ohjeissa painotetaan asiakkaan osallisuuden edistämisessä, että asiakkaalle tulee antaa tietoa hänen tilanteestaan. Tähän pyrimme oppaallamme kysymällä työntekijältä, ymmärtävätkö asiakkaat käyttämiämme käsitteitä. Lisäksi teimme oppaaseen osallisuutta edistäviä kysymyksiä, joiden oli tarkoitus herättää keskustelua asiakkaan ja työntekijän välillä. Parhaimmillaan asiakas voi kokea voimaantumista, kun hän tulee kuulluksi ja ymmärretyksi. Käytimme eettistä harkintaa eli peilasimme omia arvojamme ja kokemuksiamme oppaan tekemisessä. Tiedostimme vastuumme eettisistä valinnoistamme ja niiden vaikutuksesta oppaan sisältöön. (Talentia 2018, 16, 26.)

10.3 Opinnäytetyön luotettavuus

Hanna Vilka ja Tiina Airaksinen Toiminnallinen opinnäytetyö (2003, 4-5) painottavat lähdekritiikin tärkeyttä opinnäytetyön luotettavuudessa. Heidän mielestään tiedon varmuuden aste olisi hyvä ilmaista. Lähteiden tulee olla asiantuntijapainotteista kirjallisuutta ja tutkimuksia. Käytimme lähteinä kirjallisuutta ja pyrimme valitsemaan alan ammattilaisia

tietoperustaamme ja muihin lähteisiin. Tiedon varmuusaste on hyvä, sillä olemme käyttäneet lähteitä tukemaan asiaamme, mutta tietenkin olemme valinneet ne omista näkökulmista eikä laajasti.

On hyvin keskeistä, että tietoperustan kokoamiseen liittyvät tiedot ovat ajan tasalla ja perustuvat tutkimukseen ja näyttöön. Hyvien lähteiden löytäminen ja hyödyntäminen ovat olennaisia tekijöitä ja tiedonhakutaidot korostuvat tietoperustan kokoamisen yhteydessä. On myös syytä perustua useaan eri lähteeseen, jotka käsittelevät samaa aihetta. Tieto on vakuuttavampaa, jos siihen on perehtynyt useampi tutkija. Myös erilaisten näkökulmien löytäminen voi olla hyödyksi. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.) Olimme tutustuneet useisiin eri lähteisiin ja valinneet kaikista ajankohtaisimmat ja luotettavimmat lähteet opinnäytetyöhömmme.

Kun valitsee lähteitä, tulee olla kriittinen mutta avoin. Lähteitä voi etsiä aiheen ulkopuolelta, kunhan muistaa, mikä opinnäytetyön aihe ja tavoite on. Lähteitä valittaessa myös laatu tulee huomioida esimerkiksi arvioimalla tiedon tuoreutta, sen tuottajaa sekä julkaisualustaa. Toiminnallisissa opinnäytetyöissä käytetään monesti myös lähteitä, joita ei välttämättä löydy avoimesti kaikkien saataville, kuten tahojen sisäiset materiaalit. (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022.)

Argumentointi eli perusteleminen on tärkeää opinnäytetyössä, sillä se lisää luotettavuutta, kun vedotaan aiempaan kirjallisuuteen ja tutkimuksiin. Luotettavuutta myös nostaa käsitteiden ja termien selittäminen ja niiden oikeiden nimien käyttäminen. Olemme pyrkineet argumentoimaan kantaamme. Lisäksi olemme käyttäneet ja selittäneet termejä ja käsitteitä, jotka liittyvät opinnäytetyöhömmme. Olemme myös merkinneet lähteet näkyviin niin viitteisiin kuin lähdeluetteloon. Selkeys ja täsmällisyys myös lisäävät opinnäytetyömmme luotettavuutta, vaikka kyseessä onkin toiminnallinen opinnäytetyö eikä tutkimuksellinen. (Vilka & Airaksinen, 2003.)

Opinnäytteen luotettavuuteen vaikutti toimeksiantajan nimenvaihdos, joka välillä hämmensi kirjoittaessa opinnäytetyötä; Espoon kaupungin aikuissosiaalityöstä tuli vuoden vaihteessa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työllistämistä edistävät palvelut. Tällä oli vaikutusta opinnäytetyön kirjoittamiseen siten, että termit muuttuivat kesken prosessin.

10.4 Jatkotutkimusideat

Kehittämisehdotuksina oppaan voisi toteuttaa työntekijöiden haastatteluiden pohjalta vielä käyttäjälähtöisemmän sisällön tuottamiseksi. Jatkotutkimuksen aiheena voisi haastatella motivoimisesta myös nuoria aikuisia työttömiä tai jo työllistyneitä entisiä asiakkaita. Asiakashaastatteluista voisi tulla esimerkiksi lisää käsiteltäviä teemoja tai teemoista tiettyjä aiheita. Lisäksi niistä voisi saada erilaista näkökulmaa ja asiakaslähtöistä sisältöä oppaaseen.

Opasta voisi kehittää myös enemmän asiakkaiden suuntaan; asiakkaille voisi luoda oman oppaan, johon sisältyy samat tai ainakin saman tyyppisiä teemoja. Oppaaseen voisi kehittää asiakkaille kohdistettuja pohtimiskysymyksiä, joita asiakas voi tehdä itsekseen tai työntekijän avustuksella. Tarkoituksena olisi saada asiakas pohtimaan omaa tilannettaan ja tämän myötä työskentelemään tavoitettaan kohti.

Työntekijähaastattelut taas voisivat vahvistaa käyttäjäystävällisyyttä, kohdentaa sisältöä entistä paremmin työntekijöille sekä antaa mahdollisuus jakaa toimivia vinkkejä. Käyttäjäystävällisyyttä voisi lisätä kommentit oppaasta ja sen toivotuista sisällöistä. Sisältö voisi olla paremmin kohdennettu juuri työntekijöille, jos heiltä saisi entistä enemmän palautetta oppaasta. Toimiviksi todetut vinkit voisivat tuoda lisäarvoa oppaalle.

Halusimme opinnäytetyöllämme kantaa vastuuta tuomalla esiin 18-29-vuotiaiden nuorten aikuisten työllistymisen motivoimisessa, sillä vuonna 2018 Suomessa oli 12 % koulutuksen ja työn ulkopuolella olevia 20-24-vuotiaita (Parkkila & Poutiainen 2023, 19). Nuoret henkilöt jäävät usein työttömiksi siirtymävaiheessa; koulusta ja opinnoista töihin siirtyminen ei onnistu enää niin luontevasti ilman työpaikkoja täytyy etsiä ja odottaa. Oletus siitä, että töihin pääsee suoraan valmistumisen jälkeen, ei aina päde. Töihin hakeutuminen on hyväksi niin henkilölle kuin yhteiskunnallekin. (Lähteenmaa 2022.) Mielestämme aihe on todella yhteiskunnallisesti tärkeä ja ajankohtainen, siksi sitä olisi hyvä tutkia lisää ja kehittää ideaa työllisyyspalvelujen työntekijöiden työn kehittämisestä.

Lähteet

Painetut

Vilka, H. & Airaksinen, T. Toiminnallinen opinnäytetyö. 2003. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Arene ry 2022. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 10.1.2022. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20PINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Alatalo, J., Mähönen, E. & Räisänen, H. Nuorten ja nuorten aikuisten työelämä ja sen ulkopuolisuus. 76/2017. Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki: Valtioneuvosto. TEM-analyysi. Viitattu 9.1.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79182/nuorten%20ty%C3%b6el%C3%a4m%C3%a4%20ja%20sen%20ulkopuolisuus%202017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Haavisto, I. 2019. Rahan takia. Työ merkitsee suomalaisille ensisijaisesti ansiota. EVA Analyysi. Viitattu 24.1.2023. <https://www.eva.fi/blog/2019/11/18/tyon-merkitys-suomalaisille-raha-yhteiskunnallinen-velvollisuus-itsensa-kehittaminen-ja-yhteisollisyys/>

Hämäläinen, J. Mikä ihmeen syrjäytyminen? 3/2002. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Viitattu 9.1.2022. <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/116247/68734>

Hämäläinen, J. Nuorten osallisuus. 9/2008. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/120849/71828>

Invalidiliitto 2022. Saavutettavuus. Viitattu 19.5.2023. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/saavutettavuus>

Juntunen, A. 2020. Nuoret ja elävä toimijuuden tunto elämänsä käännepöydissä. Janus 28 (1), 33-38. <https://journal.fi/janus/article/view/70093/49848>

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä A.-M. & Jääskeläinen, P. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon/ Narrative literature review: from a research question to structured knowledge. Hoitotiede. Viitattu 22.5.2023. <https://www.proquest.com/docview/1469873650?accountid=12003&parentSessionId=Fc9eEZYMwdvfX7nYf%2BpjllEcTP3ELtNbGezdcVMUd70%3D&pq-origsite=primo>

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilka, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. E-kirja. Helsinki: Art House.

Kuula, A. Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 2011. E-kirja. Tampere: Vastapaino.

Kuvaja, A. 2011. Työttömien työnhakumotivaatio ja motivointi: sosiaalitoimen työvalmentajien näkökulmia. Sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen lisensiaatintutkimus. Helsingin yliopisto, sosiaalityö- ja sosiaalisen elämäntutkimuksen tutkimuskeskus. Viitattu 25.4.2023. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/28438/Kuvaja%20Anne_Tyttmien%20tyinhakumotivaatio%20ja%20motivointi_sosiaalitoimen%20tyvalmentajien%20nkkulmia.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Lindh, J., Härkäpää, K. & Kostamo-Pääkkö, K. Sosiaalinen kuntoutuksessa. 2018. Rovaniemi: Lapin Yliopisto. Viitattu 9.1.2022. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63636/Sosiaalinen_kuntoutuksessa_pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lähteenmaa, J. 2022. Työllistyminen ja työttömyys. Nuortenlinkki. Viitattu 3.1.2022. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/koulutus-tyo-ja-raha/tyollistyminen-ja-tyottomuus>

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. 2023. Mielenterveys- ja päihdepalvelut. Avopalvelu aikuisille mielenterveys- ja päihdeasiakkaille. <https://www.luvn.fi/fi/palvelut/terveyspalvelut/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/avopalvelu-aikuisille-mielenterveys-ja-paihdeasiakkaille>

Mönkkönen, K. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. 2018. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789523455313>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Parkkila, M. & Poutiainen, E. 2023. Miten työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret aikuiset voivat? Viitattu 3.4.2023. <https://journal-fi.nelli.laurea.fi/kuntoutus/article/view/127800/77078?acceptCookies=1>

Parkkinen, M., Rinne, H., Korkeamäki, H., Parkkila, M., Vaalasaranta, L. & Poutiainen, E. 2022. Sosioekonomisen perhetaustan yhteys Kelan mielenterveysperusteiseen kuntoutukseen osallistumiseen ja toisen ja korkea-asteen opiskelijoilla. Kuntoutus, 45 (3), 25-30. <https://journal-fi.nelli.laurea.fi/kuntoutus/article/view/122239/72631>

Salmela-Aro, K. & Nurmi, J.E. 2017. Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja halintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Viitattu 25.4.2023. https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sinokki, M. 2017. Työmotivaatio ratkaisee tuloksen. Viitattu 24.1.2023. <https://www.laakari-lehti.fi/ajassa/nakokulmat/tyomotivaatio-ratkaisee-tuloksen/?pub-lic=3327280ec6dc49d6d532b05fd4dae3ba#reference-2>

Sosiaalihuoltolaki. 1280/2022. Viitattu 24.5.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=mielenterveys#L2P7b>

Stenberg, J., Parkkila, M., Nukari, J., & Poutiainen, E. 2022. Työttömyysuhanalaisten nuorten ja aikuisten oppimisen vaikeudet, rinnakkaiset mielenterveyden ongelmat, opiskelu ja hyvinvointi. Kuntoutus, 45 (4), 39-50. <https://doi-org.nelli.laurea.fi/10.37451/kuntoutus.125399>

Talentia 2018. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön ammattieettiset ohjeet. <https://talentia.lukusali.fi/#/reader/4fb08bf6-d9e1-11ed-bdad-00155d64030a>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023a. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 4.4.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023b. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Työelämä-osallisuus. Viitattu 4.4.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023c. Hyvinvointi ja terveyserot. Osallisuus. Viitattu 4.4.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023d. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Viitattu 5.4.2023. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy#neet>

Julkaisemattomat

Kämäri, V. 2022. Työllisyysohjaajan työnkuva Laurean opiskelijat. PowerPoint-esitys. Viitattu 17.3.2023.

Länsi-Uudenmaan työllistymistä edistävät palvelut 2023. Palvelut ja organisaatio. PowerPoint-esitys. Viitattu 17.3.2023.

Kuvat

Kuva 1: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue.....	8
Kuva 2: Opinnäytetyön prosessi	24

Taulukot

Taulukko 1: Aineistohaun prosessitaulukko.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
--	--

Liitteet

Liite 1: Esimerkkejä oppaasta	37
-------------------------------------	----

Liite 1: Esimerkkejä oppaasta

Toimeentulon epävarmuus

- Jos henkilöllä ei ole varaa perustarpeisiin, syntyy huolen ja stressin tunteita. Rahan puutteella on vaikutusta arkeen, hyvinvointiin ja ihmissuhteisiin.
- Oman taloustilanteen rehellinen tarkastelu saattaa auttaa tekemään järkevämpiä valintoja ja pidemmällä aikavälillä täten vähentämään taloushuolia.
- Myötätuntoisuus omaa tilannetta kohtaan on tärkeää!
- Rahavaikeuksissa olevan ihmisen syyllistäminen lisää painetta ja omia syyllisyyden tunteita.
- (Magnusson, Kuvaja & Vesterinen 2023.)
- Onko toimeentulon epävarmuus näkynyt sinun elämässäsi? Jos on, millaisia ajatuksia se on sinussa herättänyt?

19.5.2023

13

Osallisuus

- Mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ja omiin asioihinsa
- Tuntee olevansa osa jotain merkityksellistä
- Yhteisössä kokee olevansa merkityksellinen ja tärkeä
- (THL 2023)

Asiakkaalta voi kysyä:

- Miten itse koet esimerkiksi mahdollisuutesi vaikuttaa omiin asioihisi?
- Miten sinua voisi tukea osallistumaan omiin asioihin vaikuttamisessa?
- Millä tavoin voisit saavuttaa sinulle tärkeitä asioita?
- Oletko sinä osa jotain yhteisöä, jossa sinulla on merkityksellinen rooli?

19.5.2023

18